

К 79/Д 97

120000868718

ИЕХ БОГУСЛАВСКИ

2 146 / 5000

МНИМО ЧУДО

ИЛИ

КРАКОВЧАНИ И ПЛАНИНЦИ

полска национална опера

музика

ЯН СТЕФАНИ

сценична редакция

Леон Шилер, Андней Нембински

посвещава се на Декадата на
полската драматургия у нас, май '78

сезон 1977 — 1978 год.

K 761

K 79
292

превод от полски език
ГИНКА ПЕЕВА, ВАСИЛЕН ВАСЕВ

в стихове
НИКОЛАЙ КЪНЧЕВ

постановката е дело на гостите от Варшава, ПНР

АНДЖЕН ЖЕМБИНСКИ
режисьор

ЗОФИЯ КУЛЕШАНКА
хореографка

ЛИЛИАНА ЯНКОВСКА
сценографка

БАНДА ЖУКОВСКА
художничка

асистент-режисьор
КОНСТАНТИН ДИМЧЕВ

асистент-хореограф
АНГЕЛ АНГЕЛОВ

музикален ръководител
ХРИСТО СТОЕВ

МУЗИКАТА СЕ ИЗПЪЛНЯВА ОТ РУСЕНСКАТА
ФИЛХАРМОНИЯ

диригент ХРИСТО СТОЕВ

корепетитори
НЕЛИ ВЛАДИМИРОВА и АСЯ ВЪРБАНОВА

премиерни представления
15, 16 и 19 април 1978 година
У постановка на театъра за
сезон 1977—1978 година

12000868718

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

ДЕЙСТВУВАЩИ ЛИЦА:

БАРТЛОМЕЙ, мелничар
ДОРОТА, негова жена

ВАСИЛ АНТОВ
МАРИНА ПРАШАНОВА
МИЛАНКА ПЕТРОВА

БАШЯ, дъщеря на Бартломей
от първата му жена

ВИОЛЕТА СЛАВОВА

ВАВЖИНЕЦ, каруцар

ВЕСЕЛИН РАЛЕВ

СТАХ, негов син

ВЛАДИМИР БРАТАНОВ

ЙОНЕК, приятел на Стах

ЛЮБОМИР МИРЧЕВ

ЗОШКА, младоженка

ЛЮДМИЛА ПЕТРОВА

ПАВЕЛ, младоженец

КЛИМЕНТ МИХАЙЛОВ

БРИНДАС, планинец,
годеник на Башя

АНГЕЛ АНГЕЛОВ

МОРГАЛ, планинец,

КОНСТАНТИН ДИМЧЕВ

другар на Бриндас

НИКОЛА ЧИПРИЯНОВ

ШВИСТОС, също

ТРАЙКО НАЧЕВ

КВИЦОЛАП, също

ВАЛЕНТИН ГАДЖОКОВ

БАРДОС, студент от Краков

НИКОЛАЙ АНГЕЛОВ

МИЕХОДМУХ, органист

ЦАРЕВА БЕЕВА

КАТАЖИНА

СТЕФКА СТЕФАНОВА

МАГДАЛЕНА

АНТОАНЕТА КРЪСТЕВА

АНТОНИНА

ЖИВКА ПЕНЕВА

МАЛГОЖАТА

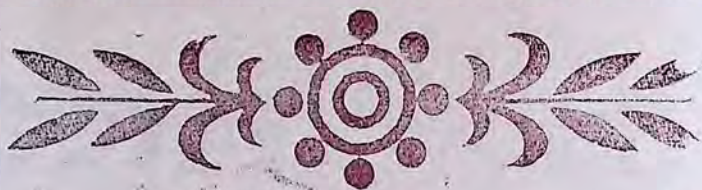
НИКОЛАЙ МИТЕВ

ОВЧАР

КРАКОВЧАНИ И КРАКОВЧАНКИ, ПЛАНИНЦИ И
ПЛАНИНКИ, СЕЛЯНИ в изпълнение на целия състав на
театъра.

ДЕЙСТВИЕТО СЕ РАЗВИВА В СЕЛЦЕТО МОГИЛА. НА
ОКОЛО ЕДНА МИЛЯ ОТ КРАКОВ.

Гравюра от Дж. Хопууд по рисунката на Юзеф Бродовски.
Фоторепродукция Станислав Турски.

ВОЙЧЕХ БОГУСЛАВСКИ (1757—1829)

Войчех Богуславски е режисьор, педагог, драматург, наричан баща на полския национален театър. От любов към театралното изкуство се отказва от военна кариера и решава да опита силите си на сцената. Когато става на 26 години полският крал Станислав Август го назначил за директор на всички зрелища. Богуславски организира във Варшава общодостъпен театър, където поставял свои и чужди преводи и преработки на пиеси от чуждестранни автори, а също и оригинални полски сценични произведения от трагедии до граждански драми, опери и водевили. Театърът на Богуславски носел ярко изразен политически характер.

В очарователната комическа опера на Богуславски „Минимо чудо или Краковчани и планинци“ (1794), с музика на Ян Стефани, са затаени толкова намеци за актуалните събития, че в навечерието на въстанието тя подтиквала обществеността към решителни действия. След поражението на въстанието театърът прекратява своята дейност, а Богуславски държи убежище по провинциалните сцени, където въвежда в репертоара много от пиесите на Шекспир. След завръщането си във Варшава той отново открива своя театър, който оттогава работи вече без прекъсване. По онова време Богуславски поставя „Разбойници“ на Шилер (1803), „Ифигения“ на Расин и „Сид“ на Корней (1801). В неговите заслуги влиза и създаването на школата за актьорско изкуство при Националния театър, за която той сам е разработил програмата. С многократните си пътувания из провинцията трупата на Богуславски допринесла за възникването и развитието на местни театри, които в следващите години на национален гнет изиграли голяма роля за съхраняване и заздравяване на полската култура.

В БОРБА ЗА СВОБОДА И РАВЕНСТВО

по книгата на Чеслав Йендрашко „Театър на съвестта и истината“.

Годината 1794-та. Време на сътресения и битки. Вече пет години се бори френският народ, за да свали ярема на своята неволя, бори се срещу солидарния отпор, срещу общинската световна реакция, а едновременно с това носи на угнетеното човечество в Европа, борещо се за свобода или стремящо се към нея, девиза на освобождението: равенство, свобода, братство. Потоци кръв заливат тази част на континента. Цяла монархическа, дворянска Европа, Европа на привилегиите и гнета са против Франция. Всички жадуващи свободата са за Франция.

В Полша наstroенията на недоволство и бунт са свързани с тежкото материално положение на народа. Навсякъде скитат множество безработни, уволнени от фабриките в Кожьенице отдавна незаплатени работници, съкратени войници и офицери от разформированите полски части. Царуват скъпотия и бедност. Всички гладуват. В столицата всичко това е двойно.

Дирят се проекти за големи реформи: вече не се говори за Конституцията от 3 май, не се говори за някогашния Сейм, не се споменава за краля. Над Полша бушува републиканската идея, идеята за освобождаване на народа от вековното робско тегло.

И тъкмо в тази атмосфера на всеобщо очакване, в атмосферата на вяра и несигурност, от театралната сцена се

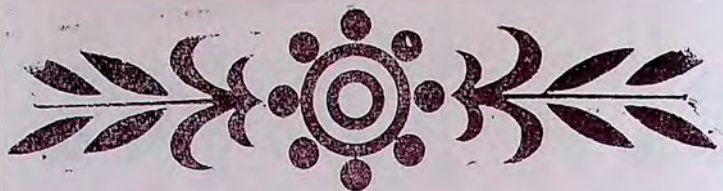
разнасят слова — словата на един от борците за освобождение, бившият офицер от литовската гвардия, директор на театъра, автор на много драматургични творби, актьор, едва ли не полският Шекспир, създателят на националната сцена — Войцех Богуславски.

Всрещ най-голямата революционна треска, най-голямата всеобща жар, няколко дни преди избухването на въстанието във Варшава — 17 април, на сцената на театъра при площад Красински той постави собствената си пиеса, една от най-хубавите, които е написал — „Мнимо чудо или Краковчани и планинци“. Както сам пише, „дойде ми мисъл да извадя на сцената онези весели и грубовати краковчани, които с песен обработват земята си и с песен се бият за нея“.

Театърът на Богуславски е театър жив, свързан с живота, с неговото пулсиращо течение. „Мнимо чудо или Краковчани и планинци“ буди всеобщ интерес. Тясното и неудобно помещение при площад Красински е претъпкано. Публиката реагира на спектакъла с бурни овации, не иска да напусне театъра. Това необичайно възприемане на пиесата, тези демонстрации от страна на зрителите са явен призив към бунт. И само след три представления, няколко дни преди избухването на Варшавското въстание спектакълът бива забранен.

Театърът във Варшава трябвало да замлъкне. Но повейт на новите идеи вече не можел да бъде спрян. И това в значителна степен е заслуга на театралното изкуство, на делото на Богуславски.

НАШИТЕ ГОСТИ ОТ ПОЛША

АНДЖЕЙ ЖЕМБИНСКИ

Роден през 1931 г. в Познан. Режиcьор, актьор, директор. Художествен ръководител на Варшавския театър „Жемйе Мазовйецкей“, преподавател в Държавната висша театрална школа във Варшава, отдел Театрознание.

През 1956 г. завършил актьорски клас в Държавната висша театрална школа в Краков, а през 1965 г. — режисура във Варшава. Работил е като актьор в Театър Людови в Нова Хута, в Театър Шльонски в Катовице и в Театър Народови във Варшава. Бил е режисьор в Забже, Катовице, Щечин, Познан, Гданск, Кошалин, Варшава, директор на театрите в Кошалин и Познан.

По-значителни постановки: „Иванов“ от А. П. Чехов, „Глад и жажда“ от Е. Ионеско, „Крал и злодей“ от Р. Шнайдер, „Невидимата влюбена“ от Калдерон, „Аванс“ от Е. Редлински, „Тази малка земя“ от Г. Джагаров, „Посещението на старата дама“ от Фр. Дюренмат, и др. За постановката на „Мнимо чудо или Краковчани и планинци“ в Балтийския драматичен театър — Кошалин е удостоен с награда на Националния фестивал в Торун.

ЗОФИЯ КУЛЕШАНКА

Хореографка, актриса. Сътрудничи на много драматически и музикални театри в цялата страна, а също и на Полската телевизия. Реализирала е хореографията на повече от 60 съвременни и класически, драматически и музикални пиеси, много ревюта, оперети. Удостоена е с наградата на Министъра на народната отбрана за спектакъла „Когато тръбата затръбни“ и с награда на Националния фестивал в Торун за хореографията на „Мнимо чудо или Краковчани и планинци“.

По-значителни постановки: „Антигона“ от Софокъл, „Любовта към трите портокала“ от Гоци, „Дон Хил зелените гащи“ от Тирсо де Молина, „Невидимата влюбена“ от Калдерон, „Дъщерите под ключ“ от Хенри Майлз по Филдинг, „Негодий“ от А. Ярецки и Г. Готесман, „Златното момче“ от Кл. Одетс, „Сватба“ от Виспянски и др.

ЛИЛИАНА ЯНКОВСКА

Художничка-сценографка. Завършила Академията за изищни изкуства в Краков през 1955 г. с медал. Участвувала е в изложби на полската сценография във Флоренция, Париж, Прага, Краков. Носителка на редица награди, между другото и на награда от Националния фестивал в Торун за постановката „Минимално чудо или Краковчани и планинци“.

Незначителни работи: „Слуга на двама господари“ от Голдони в Нова Хута (заедно с Антони Тоца) — участие във Фестивала на творчеството на Голдони във Венеция, 1956 г., „Дървеница“ от Маяковски и „Калигула“ от Камю (в колектив) — Театър „Ст. Жеромски“ в Киелце, „Опера за три гроша“ от Брехт — Театър „Ю. Остерва“ в Люблин, „Ифигения в Авлида“ от Еврипид — Балтийски драматичен театър в Кошалин, „Копелия“ от Делиб в Театър Вйелки, Варшава, „Доктор Фауст“ от Кр. Марлоу в Белградско драмско позорище, Белград.

ВАНДА ЖУКОВСКА — ВАШАК

Завършила е архитектурна школа във Варшава, 1966 г. Веднага постъпва на работа в Театър Виселки във Варшава, а от 1974 г. е художник-сценограф на Централния ансамбъл на полската народна армия. Проектира костюми, театрални и телевизионни постановки, масови спектакли на открито и други. Реализирала е сценографията на постановки като „Силфиди“ от Шопен, „Горската кралица“ от Фотек и други. Самостоятелно проектира спектаклите „Цветя върху мундира“, „Оратория“ от Катажина Гертнер и други.

СЪВРЕМЕННИЯТ ПОЛСКИ ТЕАТЪР

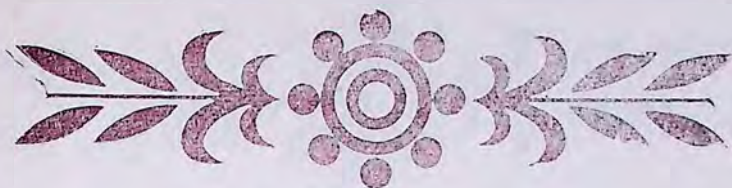
по едноименната книга на Витолд Филер

Театърът винаги е заемал особено място в полската култура, което е обусловено от ред исторически причини. В това отношение особено важни са специфичните условия на живота през периода на повече от стогодишната неволя, когато театърът бил единствената трибуна, от която можело да се говори върху проблемите, вълнуващи народа. Театърът с чест изпълнявал своята историческа мисия и традициите на гражданското служене до днес определят лицето на полския театър.

Ние се гордеем с успехите на нашата музика, литература, кино, но най-охотно от всичко демонстрираме зад граница достиженията на нашия театър. Това не значи, че недостатъчно ценим останалите видове изкуства; нас по-скоро ни движи подсъзнателното убеждение, че в театъра по-ярко от всичко се проявяват най-характерните черти на полската култура, че той е призван на първо място да представлява духовната култура на страната и народа.

След 1945 година в активната международна политика на народна Полша неизменно се подчертава значението на обмена в областта на изкуството и културата. Този обмен играе голяма роля в театралния живот на страната, за което свидетелствува и репертоарът, включващ новостите на съвременната драматургия от Париж и Москва, Лондон, Цюрих и Прага, така и творческата активност на режисьорите, съвзвучна със съвременните тенденции в световното театрално изкуство. Най-сетне полските театрални колективи често играят зад граница, техните спектакли са видени от публиката на фестивалите в Париж, Лондон, Шираз, Венеция, Флоренция, Висна, Белград, Амстердам, Дубровник, Нанси; техните спектакли неведнъж са получавали най-висока оцен-

ка, например БЕСОВЕ по Достоевски, постановка на Анджей Вайда (краковския Театър Стари) е удостоен с първа награда на лондонския фестивал Световен сезон 1972 г., или ИСТОРИЯТА ЗА ПРЕСЛАВНОТО ВЪЗКРЕСЕНИЕ ГОСПОДНЕ в постановката на Казимеж Деймек (варшавския театър Народови) на Биеналето във Венеция през 1964 г.

На основата на договорите за културно сътрудничество със социалистическите страни полските театри често гастролират в Москва, Ленинград, Прага, Берлин, Будапеща, София и Букурещ. Договори за сътрудничество сключват също и отделни градове и дори театри, което придава на обмена с братските страни най-широк и непосредствен характер.

Полските режисьори често поставят пиеси на сцените на водещите европейски театри и редовно сътрудничат с тях. Същото се отнася и до театралните художници. Широко известен е зад граница „бедният театър“ на Нежи Гротовски: идеите на Гротовски намират жив отклик в световните театрални кръгове, той ръководи многочислени семинари и организира покази на своя творчески метод.

Заедно с този твърде оживен обмен в областта на театъра в много страни на света расте интересът към полската драматургия, макар езикът и националната специфика на полската литература да правят труднодостъпни за чужденците много шедьоври на полската класика, особено от епохата на романтизма. Впрочем първи полски драматург, добил широка популярност на чуждите сцени е Станислав Игнаци Виткевич; неговите сюрреалистически пиеси близки до Жари и в много отношения предхождащи Йонеско, се поставят на сцените в Париж, Женева, Стокхолм, Рим, Будапеща, Рио де Жанейро и други световни столици. Що се отнася до съвременната полска драматургия, то с най-голя-

ма известност се ползват пиесите на Леон Кручковски, Славомир Мрожек, Тадеуш Ружевич, Иренеуш Иредински, Яежи Брошкевич. Важно място заемат пиесите от полски автори в репертоара на театрите в социалистическите страни; в СССР и ГДР се провеждат постоянни фестивали на полската драматургия.

Кон черти са най-характерни за съвременния полски театър? Това е преди всичко театър, тясно свързан с живота на народа. Активното участие в неговия живот, в извършващите се в страната преобразования създават особен идейно-морален климат, който се проявява и в репертоара, и в творческите търсения на театралните дейци. Благодарение на това полският театър се характеризира с висока идейност, политическа зрелост, а в същото това време с тъй характерното за традициите на полския театър поетическо виждане на човека и света. Творческата активност се изразява в постоянни търсения на нови форми на художествен израз; многообразието на тези форми е наистина внушително, а ако някоя от експериментите носят спорен характер, то и хората от театъра и зрителите разбират, че пропуските и несполуките винаги съпътствуват експериментите и че те са неизбежни във всяко живо изкуство. Политическата зрелост се проявява в интерпретацията на текста, в актуализацията дори на класическите произведения, в новаторския подход, в съпоставянето с проблемите на днешния ден. А свойствената на полския театър поетичност придава известна многозначност на инсценировките и позволява да се избягва дребното описателство. Неслучайно автори на много съвременни пиеси са — както и през 19 век — поетите.

И тъй, театър на творческото търсене, театър политически, театър поетичен, а преди всичко — театър, живеещ живота на своя народ. Тези черти определят облика на полския театър, неговата специфика и отличие от театъра в другите европейски страни и целия свят.

ПОЛСКИ ТВОРБИ В РЕПЕРТОАРА НА РУСЕНСКИЯ ТЕАТЪР

1. ЛОДОИСКА (поляшка историческа приказка), превел П. Р. Славеиков, премиера 4. VII. 1871, режисьор Тодор Халжистанчев.
2. ЗЛАТНОТО РУНО от Станислав Пшибишевски, премиера 15. I. 1908, режисьор Александър Робертович.
3. ПОД ПЕЧАТА НА ВЕЛИКАТА ТАЙНА (Клюкарство) от Михаил Балуцки, премиера 15. X. 1919, режисьор Владимир Тенев.
4. ЗЛАТНОТО РУНО от Станислав Пшибишевски, премиера 4. VI. 1922, режисьор Владимир Тенев.
5. КАМО ГРЯДЕШИ по Хенрик Сенкевич, премиера 13. III. 1923, режисьор Борис Еспе.
6. МОРАЛЪТ НА ГОСПОЖА ДУЛСКА от Габриела Заполска, премиера 10. XI. 1925, режисьор П. К. Стойчев.
7. МОРАЛЪТ НА ГОСПОЖА ДУЛСКА от Габриела Заполска, премиера 12. II. 1932, режисьор Матео Македонски.
8. ДОЛАРИ от К. Разтворовски, премиера 5. X. 1933, режисьор Матео Македонски.
9. ВКУС НА ЧЕРЕШИ от Агнешка Ошецка, премиера 19. XI. 1970, режисьор Слави Шкаров.
10. ЧАС ПИК по Иежи Стефан Ставински, премиера 14. X. 1972, режисьор Слави Шкаров.

представлението се води от
ЕЛЕНА КОСТОВА

текста следи
ДЕНКА ПОПИЛИЕВА

Худ. изпълнители: Виктор Христов, Христо Луканов. Зав.
техн. и проектантско бюро — Петър Гузелски. Ръководители
организация и реклама — Надежда Ванева. Ръководители
художествено осветление — Георги Харалампиев, Димитър
Ников. Звуково оформление — Цвятко Ячев. Театър-май-
стори — Кънчо Начев, Здравко Владимиров, Тапицерско
ателие — Йордан Петров. Завеждащ театрален реквизит —
Васил Сапунджиев. Шивашко ателие — Стефка Божанова,
Драган Петров. Железарско ателие — Георги Петков. Дър-
воделско ателие — Нено Ненов. Грим и перуки — Станой
Станоев, Гинка Ангелова. Завеждащ театрален гардероб —
Стоянка Найденова.

материали и редакция на програмата
ЛИТЕРАТУРНОТО БЮРО
при театъра

оформление на програмата
ДИМИТЪР ГИЛЕВ